

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри, доктор філософії з права,
доцентка

17 червня 2026 року

Алла КІРИК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
17 червня 2026 року, протокол № 13

Завідувачка кафедри, міжнародного та
європейського права, кандидат юридичних
наук, доцентка

17 червня 2026 року

Світлана ЛОЗІНСЬКА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг програми – 0,60 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	4
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2. Аудиторні заняття		7
	4.3. Самостійна робота студентів	–	7
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендована література	–	9
	7.1. Основна література	–	9
	7.2. Допоміжна література	–	10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Захист прав споживачів за законодавством України та Європейського Союзу
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
9. Форма семестрового контролю	– залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– немає
2) супутні дисципліни	– Україна в міжнародному правовому вимірі
	– Юридична іноземна мова
	– Зобов'язання з відшкодування шкоди
3) наступні дисципліни	– Практика цивільного судочинства
	– Альтернативне вирішення правових спорів
	– Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод
4) дисципліна пов'язана з такими вибічковими дисциплінами	– Захист прав в мережі Інтернет в Україні та Європейському Союзі
	– Правове регулювання туристичної діяльності в Україні та Європейському Союзі
	– Правові цінності ЄС
	– Міжнародні комерційні угоди
11. Мова вивчення дисципліни	– Українська.

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
	Спеціальні компетентності СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України; СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з

	різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права; РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Захист прав споживачів як правовий інститут.

Становлення захисту прав споживачів як правової категорії.

Основні етапи розвитку регулювання сфери захисту прав споживачів у законодавстві України та ЄС.

Інституційне забезпечення захисту прав споживачів в Україні та ЄС.

Захист прав споживачів як пріоритетна сфера адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Ефективність застосування норм щодо захисту прав споживачів.

Тема 2. Правовий статус споживача.

Споживач як учасник цивільних відносин за законодавством України та Європейського Союзу.

Поняття цивільно-правового статусу споживача. Сутність та структура цивільно-правового статусу споживача.

Зміст правосуб'єктності споживача. Правоздатність, дієздатність та деліктоздатність споживача. Наслідки укладення договорів неправомочним суб'єктом.

Тема 3. Проблеми здійснення прав споживачів за законодавством України та ЄС.

Система прав споживача.

Право споживача на освіту. Право споживача на інформацію про продукцію. Право споживача на належну якість продукції та обслуговування. Право споживача на безпеку продукції. Право споживача на гарантійне та післягарантійне обслуговування продукції. Право споживача на захист.

Спеціальні права споживача.

Тема 4. Проблеми виконання обов'язків споживачів за законодавством України та ЄС.

Передумови законодавчого запровадження обов'язків споживача за законодавством України та ЄС.

Особливості загальних обов'язків споживача. Підтвердження наявності договірних відносин із виробником (продавцем), виконавцем. Ознайомлення із правилами експлуатації продукції до початку її використання. Використання товару за цільовим призначенням і дотримання правил, установлених в експлуатаційній документації. застосовування визначених виробником засобів безпеки, передбачених для продукції такого роду.

Характеристика спеціальних обов'язків споживача. Обов'язки споживача при купівлі товарів. Обов'язки споживача при виконанні робіт, наданні послуг

Тема 5. Особливості укладення окремих видів договорів за участю споживачів за законодавством України та ЄС.

Форма договору за участю споживача. Особливості реклами та публічної оферти.

Особливості укладення договорів із споживачем на відстані, поза торговельними та офісними приміщеннями. Електронна комерція.

Особливості захисту прав споживачів при здійсненні окремих видів торговельної діяльності, наданні послуг і виконанні робіт.

Сучасні тенденції щодо змісту та форми договорів у сфері туризму. Участь споживача у договорах про надання комунальних послуг, транспортних договорах.

Тема 6. Способи захисту прав споживачів за законодавством України та ЄС.

Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.

Загальна характеристика способів захисту прав споживача. Загальні способи захисту. Спеціальні способи захисту.

Судовий захист прав споживачів за законодавством України та ЄС. Тягар доведення вини.

Розгляд судом справ про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг.

Особливості позасудового захисту прав споживачів за законодавством України та ЄС. Самозахист. Позасудовий захист прав споживачів зверненням в державні органи.

Загальна характеристика державного захисту прав споживачів у зарубіжних країнах

Позасудовий захист прав споживачів громадськими організаціями

Порядок позасудового захисту прав споживачів. Медіація як спосіб вирішення спорів за участю споживачів.

Підстави відповідальності та обставини, що звільняють продавця (виробника) від обов'язку задовольнити вимоги споживача. Характеристика окремих видів відповідальності споживача, продавця (виробника, виконавця).

Тенденції та перспективи розвитку європейського права у сфері захисту прав споживачів у Європейському Союзі та в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Захист прав споживачів як правовий інститут	11	1	1	–	–	9	11	1	–	–	–	10
2.	Правовий статус споживача	11	1	1	–	–	9	11	1	–	–	–	10
3.	Проблеми здійснення прав споживачів за законодавством України та ЄС	17	4	4	–	–	9	17	2	2	–	–	13
4.	Проблеми виконання обов'язків споживачів за законодавством України та ЄС	17	4	4	–	–	9	17	2	2	–	–	13
5.	Особливості укладення окремих видів договорів за участю споживачів за законодавством України та ЄС	17	4	4	–	–	9	17	2	–	–	–	15
6.	Способи захисту прав споживачів за законодавством України та ЄС. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів	17	4	4	–	–	9	17	2	2	–	–	13
	Всього годин:	90	18	18	–	–	54	90	10	6	–	–	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає виконання завдань до кожної теми.

4.3.2. Самостійна робота студентів заочної форми навчання включає виконання завдань до кожної теми.

4.3.3. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення тестових завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попереднього заняття;

2) захист підготовленого публічного виступу

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка виставляється на підставі результатів поточного оцінювання або складання заліку, який проводиться у формі тестування. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються у силабусі з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Білоусов Ю.В., Черняк О.Ю. Цивільно-правовий статус споживача: у контексті адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу. Монографія. - К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. 239 с.
2. Валько Л.А. Гармонізація законодавства України та ЄС у сфері захисту прав споживачів цифрових послуг. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. Випуск 86: частина 2. 2024. С. 44–50. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320203/310793>
3. Добрянська Н.В. Актуальні питання адаптації законодавства України до критеріїв ЄС: навч. посіб. / Добрянська Н.В. . - Київ: Юрінком Інтер, 2025.- 544 с.
4. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Закон України від 18.03.2004 р. ОВУ. 2004. № 15. Ст. 1028
5. Про безпечність та гігієну кормів. Закон України від 21.12.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2264-19>
6. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції : Закон України від 19.05.2011 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17#Text>
7. Про впорядкування діяльності кредитних посередників у сфері споживчого кредитування на ринку банківських послуг. Постанова Правління Національного банку України від 08.06.2017 року № 50 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0050500-17>
8. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги. Закон України від 05.10.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>
9. Про загальну безпечність нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 № 736-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17#Text>
10. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року. Постанова КМУ від 27.12.2017 р. № 983-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/983-2017-%D1%80>
11. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами. Наказ Мінекономіки від 19.04.2007 р. № 104 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#n13>
12. Про затвердження Технічного регламенту безпечності іграшок: Постанова КМУ від 28.02.2018 р. № 151 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/151-2018-%D0%BF>
13. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
14. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон від 23.12.1997 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>
15. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
16. Про технічні регламенти та оцінку відповідності. Закон України від 15.01.2015 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#n71>
17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
18. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. ОВУ. 2003. № 11. Ст. 461

7.2. Допоміжні джерела

1. Бургуані Т., Рогачова Г., Серьогін О. Право та політика ЄС у сфері захисту прав споживачів: навч. посібник. К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2003. 182 с.
2. Волкова О. В., Татаренко Г.В. Проблеми захисту прав споживачів в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2016. № 31. С. 231-241
3. Волкова О.В., Татаренко Г.В. Проблеми захисту прав споживачів в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. Сєверодонецьк : [СНУ ім. В. Даля], 2016. № 31. С. 231-241.
4. Гриценчук О. О., Овчарук О.О. Впровадження основ споживчих знань у систему загальної середньої освіти в Україні: аналітичний коментар. Захист прав споживачів у Європейському Союзі. Спільнота споживачів та громадські об'єднання [аналітичний звіт]. К. 2007. С. 34–37.
5. Громовенко К.В. Компетенція ЄС у сфері прав споживачів: історико-правовий аналіз. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. №4. С.146-150. URL: <https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2015/4/46.pdf>
6. Димінська О. Ю. Сучасні тенденції посилення захисту прав споживачів у сфері електронної торгівлі в ЄС. *Університетські наукові записки*. 2018. № 1. С. 113-122
7. Димінська О.Ю. Захист прав споживачів туристичних послуг у контексті адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС. *Стратегія модернізації приватного права в сучасних умовах: збірник наукових праць / за ред. В.І.Короля, Ю.В.Білоусова ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України*. К. -Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2013. С. 143-150
8. Димінська О.Ю. Захист прав споживачів у сфері реклами. *Університетські наукові записки*. 2013. №3(47). С. 129 – 134
9. Димінська О.Ю. Особливості захисту прав споживачів туристичних послуг за законодавством України та ЄС. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 5. С. 48 – 52
10. Димінська О.Ю. Особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану дефектом в продукції, за законодавством України та ЄС. *Університетські наукові записки*. 2014. №4 (52). С. 61-68.
11. Димінська О.Ю. Перспективи адаптації законодавства України до законодавства ЄС у сфері захисту прав споживачів банківських послуг. *Модернізація правових засад європейської та євразійської інтеграційних стратегій України*. Збірник наукових праць / За ред. В.І.Короля. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2014. С. 191-208
12. Димінська О.Ю. Трансформація договірного права у сфері захисту прав споживачів ЄС в контексті наближення правопорядків України та ЄС. *Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України: збірник наукових праць / за заг. Ред. В.І.Короля*. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2015. С. 115-132
13. Коросташивець Ю. Захист прав споживачів готельних послуг. *Юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 155-160
14. Коршакова О. М. Проблематика відшкодування моральної шкоди за позовами про захист прав споживачів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 15(2). С. 27-29. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_15\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_15(2)_9)
15. Кузьміна М. М. Правове регулювання захисту прав споживачів в інтернет-торгівлі. *Право та інновації*. 2014. № 3. С. 36-42
16. Микієвич М. М., Яворська І.М. Правові форми та механізми захисту прав споживачів в рамках Європейського Союзу. *ScienceRise. Juridical Science*. 2017. № 1. С. 42-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srjusc_2017_1_8

17. Парасюк М. В. Проблемні аспекти захисту прав споживачів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2017. Вип. 44(1). С. 101-104. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_44\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_44(1)_24)
18. Плахтій Ю. Нормативно-правове забезпечення у сфері захисту прав споживачів. *Вимірювальна техніка та метрологія*. 2013. Вип. 74. С. 88-91
19. Поліщук О. Ю. Права споживача в разі придбання ним продукції у кредит. *Університетські наукові записки.* 2007. № 1 (21). С. 131–135.
20. Приймак С. А. Захист прав споживачів банківських послуг в Європейському Союзі та Україні. *Стратегія економічного розвитку України.* 2015. № 37. С. 118-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2015_37_15
21. Приступлюк В. Л. Політика Європейського Союзу у сфері захисту прав споживачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2015. Вип. 32(3). С. 64-66.
22. Притульська Н., Лига А. Система захисту прав споживачів: досвід ЄС *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету.* 2018. № 3. С. 22-37.
23. Самбор М. А. Особливості судового способу захисту прав та інтересів споживачів послуг рухомого (мобільного) зв'язку за цивільним процесуальним законодавством України *Юридична наука.* 2013. № 5. С. 14-25
24. Скорупка Д., Приймак С. Вдосконалення українського законодавства у сфері захисту прав споживачів банківських послуг з урахуванням стандартів ЄС. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* 2016. Вип. 4(1). С. 65-69. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_4\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_4(1)_15)
25. Споживча політика в системі державного управління : навч.-метод. посіб. / Дубенко С. Д., Максименко К. О., Овчарук О. В. та ін.; За заг. ред. К. О. Максименко, О. В. Овчарук, Н. Г. Протасової. К. : Тютюкін. 2009. 246 с.
26. Станкова І. М. Захист прав споживачів у сфері надання туристичних послуг. *Часопис цивілістики.* 2017. Вип. 23. С. 53-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chas_2017_23_14
27. Туманова А. О. Історія виникнення руху щодо захисту прав. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Юридичні науки.* 2015. № 2. С. 146–150
28. Фролков М. В. Механізм адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів *Публічне право.* 2013. № 2. С. 314-320. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2013_2_45
29. Ханік-Посполітак Р.Ю. Захист прав споживачів у Європейському Союзі. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19150/KhanykPospolitalak_Zakhyst_prav_spozhyvachiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
30. Хижняк В. О. Стандарти ЄС щодо захисту прав споживачів: уроки для України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки.* 2017. Вип. 27(1). С. 99-102. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_27\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_27(1)_25)
31. Черняк О.Ю. Класифікація прав споживача за законодавством України та Європейського Союзу. *Форум права.* 2008. № 2. С. 458 – 464 URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08coytes.pdf>
32. Черняк О.Ю. Питання адаптації законодавства України про захист прав споживачів до законодавства Європейського Союзу. *Механізми забезпечення майнових прав та інтересів в Україні та Європейському Союзі в контексті концепції сталого розвитку : монограф. / за заг. ред О. Д. Крупчана. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПРН України, 2009. С. 28 – 39*
33. Черняк О.Ю. Право споживача на захист в контексті адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС. *Університетські наукові записки.* 2009. № 4 (32). С. 70 – 75
34. Черняк О.Ю. Правова природа обов'язку споживача: досвід України та ЄС. *Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць.* Вип. 12, 2013 р. / Редкол.: Крупчан

- О.Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2013. С. 184 – 189
35. Черняк О.Ю. Практика застосування альтернативних способів вирішення спорів у сфері захисту прав споживачів: досвід ЄС та проблеми запровадження в Україні. *Приватне право і підприємництво*. Збірник наукових праць. Вип. 11, 2012 р. / Редкол.: Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2012. С. 198 – 201
36. Чудик-Білоусова Н.І., Черняк О.Ю. Право споживача на отримання інформації про товар: порівняльно – правовий аспект. *Приватне право і підприємництво*. Збірник наукових праць. Вип. 10, 2011 р. / Редкол.: Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2011. С. 53 – 57
37. Язвінська О. М. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів. *Економіка та управління на транспорті*. 2016. Вип. 2. С. 255–261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2016_2_40
38. Язвінська О.М. Організаційно-правові засади захисту прав споживачів під час надання послуг з пасажирського автомобільного перевезення. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія*. 2011. Вип. 8. С. 224-229
39. Яновицька Г.Б. Альтернативні способи врегулювання спорів за участю споживачів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. Том 30 (69) № 3 .С.58-62. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/12.pdf

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів - <https://dpss.gov.ua/diyalnist/zahist-prav-spozhyvachiv>
2. Європейське агентство з безпеки харчових продуктів - <http://www.efsa.europa.eu/>
3. Верховна Рада України - <http://www.rada.gov.ua>
4. Європейська Комісія - https://commission.europa.eu/topics/consumers/consumer-rights-and-complaints/eu-consumer-rights-displaced-ukrainians_uk